

אימרי ביטון בהצגה "עד ראיה". "עובדים מ־8:00 בבוקר ועד חצות, אין חברים, אין משפחה, אין עבודה אחרת. מה שמחזיק אותך זה הרצון להצליח במקצוע"

משחק אותה

בניגוד ליתר בני המחזור שלו בבית הספר למשחק של יורם לווינשטיין, אימרי ביטון לא תיכנן להיות שחקן • הבחור מקרית גת, שזכה לאות הצטיינות מהרמטכ"ל על תפקוד תחת אש במלחמת לבנון, בכלל טיפח קריירה ביטחונית כשחיידק הבמה תקף אותו • עכשיו הוא מככב במחזה "עד ראיה" בתפקיד המאתגר של סרבן מצפון בתקופת הרייך השלישי ומפנטז להיות איתי טיראן הבא

ציפי ביטון מקרית גת גאה, כמובן, כמו כל אמן, בכל הילדים שלה – אבל במוצאי השבת הבאה היא תהיה גאה במיוחד בנ הצעיר אימרי (28), שיעלה על הבמה כשחקן הראשי במחזה "עד ראיה" מאת יהושע סובול. אימרי ביטון, שחקן שנה ג' בסטודיו למשחק של יורם לווינשטיין, נחשב לאחד השחקנים המבטיחים במחזור שלו, ולא פלא, אם כן, שזכה באודישנים שהעניקו לו את הזכות והכבוד לגלם את התפקיד הכה מחייב. המחזה עוסק בפרנץ יגרשטר, שנידון למות על סירוב להתגייס לוורמאכט והפך לסמל הסרבנות באוסטריה הכבושה תחת הנאצים ולדרוגמה לאומיק לב יוצא דופן. הביצוע הראשון של המחזה, בתיאטרון הקאמרי, היווה קיש קפי"צה לקריירה של הכוכב הצעיר והאלמוני עד אז, איתי טיראן. ביטון, מן הסתם, חולם על תסריט רומה.

עניין של אידיאולוגיה

יהושע סובול כתב מחזה לא פשוט, המבוסס על פרשת חייו ומותו של פרנץ יגרשטר, מכונאי אוסטרי קתולי, נשוי ואב לשתים בנות, שהוצא להורג בברלין ב־1943 על סירובו לשרת בצבא הגרמני לאחר שהיה עד לחיסולם של ילדים מוגנולואידים בידי רשויות הבריאות של הרייך השלישי. יגרשטר נאסר ומובא למשפט בפני בית דין צבאי בברלין. השופטים, שבתחילה בוים לו, משינים את יחסם אליו במהלך המשפט ומתמלאים יראה בפני אומץ לבו ורמתו המוסרית של האיש. המערכת המשפ"טית ושלטונות הצבא מנסים להתפשר איתו בכל הדרכים ולשכנע אותו שישירת בכל מסגרת שיבחר, אך הוא עומד בהרשע. בין כותלי הכלא, כשהוא מצפה להוצאתו להורג, הוא מבקש לעסוק בעבודות ניקיון: הוא מנקה מחראות, מצחצח את נעלי האסירים ומבריק את הסירים והמחבתות המזוהמים ביותר. על מנת לשבור את התנגדותו, מאפי שרים שלטונות הכלא לאשתו, לבנותיו, לחברים המשרתים בצבא ולאחובת נעוריו לבקר אותו בבית הסוהר, אך איש מהם, כולל פסיכיאטר צבאי ובישוף קתולי, אינם מצליחים להניא אותו מהחלטתו. בדיקות האחרונות של

חייו הוא מבקש מהכומר שלא יאמר תפילות ושלא יפריע לו להתרכז בניקוי מחבת מוזהם. רק כשהכלי מבריק כמו ראי, הוא מוסר אותו לכומר כדי שיעביר אותו לטבח, ואז הוא פונה ועולה לגיליוטינה.

"זהו סיפורו של איש פשוט וישר שמצפנו מתעורר בעוד מצפונם של רוב בני ארצו מתקנה והולך", אומר ביטון, "אני יכול להזדהות עם זה". מוזר לשמוע את זה מהביטון, שזכה במלחמת לבנון השנייה באות הצטיינות מהרמטכ"ל על חילוץ תחת אש של קשר המ"פ שלו בעת שירותו בחטיבת הנח"ל. "זה לא משהו שתיכננת", הוא מצטנע, "זה אינסטינקט ואתה פועל על פיו באותו רגע".

ואיך עוברת היותך חייל מצטיין מסתדרת עם התפקוד? "היו דיבורים על זה שאני חייל מצטיין ואיך אני רואה את הסרבנות של יגרשטר, אבל זה לא כאילו שנתן בלאנק, סרבן המצפון, יכול בגלל זה לגלם את התפקיד

"ההצגה הזו היא משהו אחר לגמרי ומגיעים אליה סוכני שחקנים ומנהלי תיאטרות ואנשי מקצוע וטלוויזיה שמחפשים כישרונות. בגלל זה היה לי מאוד חשוב לזכות בתפקיד הזה של פרנץ. קראתי את כל מה שהיה כתוב על ההצגה ואיך איתי טיראן פרץ מתוך ההצגה הזו. שחקנים נורא טובים התחרו על התפקיד"

צילום: רדו רובינשטיין

אחרית דבר

מפקד הכלא: האורח פרנץ יגרשטר! פרנץ: אני לא אורח. פלדמן: (למפקד הכלא) עצור! (לפרנץ) אתה מסכים להתחיל? פרנץ: לא. פלדמן: יש הסכמה עקרונית לביטול גזר הדין. אתה רק צריך לחתום שאתה מסכים להתחיל וללבוש מדים... פרנץ: אני לא אהיה חייל. פלדמן: אבל אמרת "אני לא אורח". פרנץ: אמרתי במשפט שלעולם לא אהיה אורח הרייך השלישי. פלדמן: זאת ההודמנות האחרונה שלך להציל את חיך ולצאת לחופשי. פרנץ: החיים שלי ניצלו. אני אדם חופשי. מפקד הכלא: תניח את המחבת ועמוד ישר. פרנץ: למה?

מפקד הכלא: למה! אני צריך להקריא לך את גזר הדין לפני שאתה יוצא לדרך האחרונה שלך.

פרנץ: אני מכיר את גזר הדין. אתה לא צריך להקריא לי אותו. מפקד הכלא: אני חייב! זה הנהל.

פרנץ: אם אתה חייב, עשה מה שאתה חייב. מפקד הכלא: תפסיק לקרוא את המחבת הזאת!

פרנץ: אני מצטער. אני לא מניח עבודה לא גמורה. מפקד הכלא: איך שאתה רוצה (הוא מקריא את גזר הדין, בעוד פרנץ ממשיך לצחצח את המחבת). בית הדין הצבאי העליון מצא אותך אשם בסירוב להתחיל בזמן מלחמה וגזר עליך עונש מוות בעריפה. אתה תרושכב על גבך על שולחן הגיליוטינה כשפניך מופנות כלפי מעלה, ועיניך לא ייקשרו. לאחר שראשך ייכרת, תהיה גופתך, כולל הראש, רכוש המדינה. יש לך שאלות?

מפקד הכלא: יש לך איוו משאלה אחרונה? פרנץ: השארתי על השולחן מכתבים לאשתי ולאמי. מפקד הכלא: המכתבים יישלחו למענם. עוד משהו?

פרנץ: לא. זה הכל. מפקד הכלא: סמל באסטיאן?

באסטיאן: הזמן שלך הגיע, פרנץ. אני צריך לקשור את הידיים שלך ולגזור לך את הצווארון.

פרנץ: עוד מעט. אני רק אגמור לצחצח את המחבת. באסטיאן: (פונה למפקד הכלא) המפקד?

מפקד הכלא: שיגמור. יוכמן: (מתחיל לקרוא מתהילים פרק מ"ב) כאייל תערוג על אפיקי מים כנף נפשית תערוג אליך, אלוהים. צמאה נפשי לאלוהים, לאל ח, מתי אבוא ואראה פני אלוהים.

פרנץ: אני מבקש שקט. יוכמן: אלה פרקי תהילים. פרנץ: זה מקשה עליי להתרכז בעיקר. יוכמן: אבל נהוג...

פרנץ: שקט. (יוכמן משתתק. משתרר שקט מוחלט, שבו נשמע רק קול קרצוף המחבת. האור דועך. חושך) – סוף –

לא כמו כולם

ביטון, עושה רושם, הוא לא ממש חומר שבתי הספר למשחק קורצו ממנו. הוא נולד וגדל בקרית גת ולא חר השחרור מצה"ל החל לעבוד במשרד הביטחון. "לא חשבתי מעולם על תיאטרון", הוא מודה, "אבל במהלך העבודה שהייתה במשמרות היה לי משעמם והחלטתי לעשות משהו לנפש. הלכתי לסדנת משחק ואחרי חמישה מפגשים אמרו לי שאני חייב ללכת ללמוד משחק באופן מקצועי. צחקתי בהתחלה, כי זה לא נראה לי רציני, אבל הלכתי לאודישנים. גם כשהייתי שם שאלתי את עצמי: 'אימרי מה אתה עושה פה', אבל להפתעתי עברתי".

לא היה חסר לך רקע קודם? "זעזר איך היה חסר. הרי כל מי שלמד איתי הוא בוגר תלמה ילין, תיאטרון צה"ל, כל מיני חוגים למשחק. אני הגעתי בלי לדעת כלום, אבל החלטתי לא להתבייש והצבעתי ושאלתי שאלות על דברים שלאחרים היו ברורים כי למדו אותם קודם. היה שיעור שלמדו על סאבטקסט חשבתי לעצמי שאני פאקינג משלם 16,000 שקל בשנה שכרי לימוד, מה אני צריך להתבייש?".

ובינתיים בבית תמכו בצעד הזה שלך? "כמעט כולם תמכו. יש לי חברים שהיה להם ברור שאני הולך להיות כוכב יום אחר. במיוחד אמא. אבא שלי נפטר לפני ארבע שנים ואם דברים היו מתגלגלים אחרת עברו, אין לי ספק שהוא היה יכול להיות שחקן בעצמו".

סגור לרגל חזרות

"כרעג אני בסל"ח", מחייך ביטון, "סגור לרגל חזרות.

זמן קצר לפני ההצגה אנתנו עובדים מ־8:00 בבוקר ועד חצות. אין חברים, אין משפחה, אין עבודה אחרת. לא תמיד עומדים בזה. מה שמחזיק אותך זה הרצון להצליח במקצוע ובאותה הצגה שאולי תחשוף אותך למי שצידיך".

למי אתה רוצה להיחשף? "למי שאפשר, כמובן. אני כבר מופיע בהצגת הילדים 'המיטה המעופפת' של המדיה טק בחולון, אבל ההצגה הזו היא משהו אחר לגמרי ומגיעים אליה סוכני שחקנים ומנהלי תיאטרות ואנשי מקצוע וטלוויזיה שמחפשים כישרונות. בגלל זה היה לי מאוד חשוב לזכות בתפקיד הזה של פרנץ. שחקנים נורא טובים התחרו על התפקוד הזה. אני קראתי את כל מה שהיה כתוב על ההצגה ואיך איתי טיראן פרץ מתוך ההצגה הזו".

זה בטח נורא מלחיץ. "אני לא רוצה להישמע מתקתק, אבל בכנות, אני מתרגש יותר כשאמא שלי או מישהו מהשפחה באים לראות אותי. לא הגעתי מבית של תיאטרון והעובדה שאמא שלי בכל פעם שאני מופיע מגיעה מקרית גת מאוד מרגשת אותי".

• "עד ראיה", מחזה מאת יהושע סובול; בימוי: חגית רכבי ניקוליבסקי; הסטודיו של יורם לווינשטיין, רחוב הנוף 11 תל אביב; החל מה־17.8 ועד ה־31.8, מדי ערב.